

Fakta om bussbransjen og lønnsoppgjøret i 2020

23.09.20.

Bussbransjen har som samfunnsoppdrag å transportere passasjerer til skole, jobb og fritidsaktiviteter på en trygg og miljøvennlig måte. NHO Transport beklager at vi under streiken ikke klarer å oppfylle dette oppdraget, noe som rammer de reisende på en svært uheldig måte. Foreningen er også betenkt over tidspunktet for konflikten ut fra dagens smittesituasjon. Mer informasjon på www.transport.no.

Samfunnsnyttige arbeidsplasser

Bussen er en energieffektiv, fleksibel og miljøvennlig måte å frakte mennesker på. I 2019 ble det gjennomført rekordmange 434 millioner reiser med buss i Norge.

Bussnæringen består av store og små selskaper over hele landet og sysselsetter nærmere 19.000 personer. Selskapene leverer rutebuss- og bybanetjenester på offentlige anbudskontrakter. De har også kommersielle rutebusstjenester med ekspressbusser og flybusser. I tillegg kommer oppdragsbasert turbusskjøring for reiseliv, offentlige kunder, organisasjoner og næringslivet.

Passasjerenes billettinntekter delfinansierer offentlige anbudskontrakter og fullfinansierer de markedsbaserte transporttjenestene. Myndighetenes restriksjoner og råd i forbindelse med den pågående koronapandemien, samt smittefrykt blant passasjerene og hjemmekontor har medført kraftig nedgang i antall busspassasjerer i 2020.

Fylkeskommunene bestiller busstjenester gjennom anbud

Fylkeskommunene har ansvaret for lokalt og regionalt kollektivtilbud. De har valgt å bestille busstjenester og noen banetjenester gjennom offentlige anbudskontrakter. Alle kvalifiserte selskaper etablert i Norge kan delta i konkurransene. Eksempelvis kjører fire selskaper rutebuss i Oslo og Akershus på kontrakter med Ruter.

Kontraktene har normalt 7-10 års varighet og reguleres jevnlig i henhold til avtalte kostnadsindekser. Oppdragsgiver definerer blant annet antall busser, samt ruteplaner og rutetider. I tillegg settes det krav til teknologi og miljøegenskaper. Det er også krav om felles tariffavtale i anbudene (Bussbransjeavtalen) og selskapene kan ikke konkurrere om sjåførenes lønnsvilkår. Sjåførene beholder stilling og opprinnelig lønns- og arbeidsvilkår ved bytte av leverandør i anbudene på grunn av regler om virksomhetsoverdragelse.

Kontraktene har bestemmelser om at busstilbudet kan økes eller reduseres i kontraktperioden. Dette påvirker blant annet behovet for sjåfører og deres stillingsprosent. Fylkeskommunene har ansvaret for billettinntektene og disse delfinansierer kontraktene med busselskapene.

Regulerte lønns- og arbeidsvilkår for bussjåfører

Bussbransjeavtalen ble etablert mellom arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene i 2007. Den reforhandles jevnlig mellom partene i arbeidslivet.

Lønnen for rutebussjåfører følger av sjåførenes ansiennitet og kompetanse, og den er lik uavhengig av hvilket selskap sjåføren jobber i. Det er faste lønnstabeller i Bussbransjeavtalen, men de ulike økonomiske tilleggene sjåførene mottar fremgår ikke av disse. Dette er ulempe tillegg blant annet for kjøring på kveld eller i helg, og kompensasjon til de sjåførene som har en lang pause midt på dagen

når det ikke er behov for buss (såkalte delte skift), og for å håndtere kontanter (tellepenger). Bussjåførene har også tariffestede pensjonsrettigheter.

Turbussjåfører har såkalte minstelønnsatser, som er allmenngjort. NHO Transports medlemsbedrifter opererer med høyere lønnsatser enn minstelønnsnivået tilsier.

Lønnsnivå for bussjåfører

Gjennomsnittlig årslønn for en bussjåfør i Norge er 452.000 kr, basert på tall fra Teknisk beregningsutvalg.

En helt fersk bussjåfør, uten ansiennitet eller fagbrev, har en grunnlønn på 381.000 kr¹ i året før man beregner noen form for ulempetillegg eller eventuell overtidsgodtgjørelse. Sjåføren har også mulighet til å ta fagbrev, betalt av arbeidsgiver, som gir høyere lønn.

Sjåførene i Oslo og Akershus har egne bestemmelser, regulert i Bussbransjeavtalen, som ikke gjelder for sjåførere i resten av landet. Sjåførene i Oslo har 34 timers arbeidsuke og et generelt økonomisk tillegg på 10.380 kr per år. I Akershus er arbeidsuken 35,5 timer, og sjåførene får 7.800 kr ekstra årlig.

Sammenligning med industriarbeiderlønn

Bussjåfører sammenligner seg ofte med industriarbeideren når det gjelder lønnsnivå. I 2011 hadde bussjåføren i snitt 87,1 prosent av industriarbeiderens lønn. Etter hovedoppgjøret i 2016 utgjorde bussjåførlønnen 92,1 % av industriarbeiderlønnen. Ved inngangen til lønnsoppgjøret i 2020 har en gjennomsnittlig bussjåfør 91,2 prosent av industriarbeiderlønn. Tallene er basert på Teknisk beregningsutvalg.

Den samlede ansienniteten til bussjåførene i Norge har en effekt på gjennomsnittlig lønnsnivå. Aldersgjennomsnittet i næringen er høyt. Hvis en sjåfør med lang ansiennitet erstattes av en sjåfør med mindre erfaring, påvirkes også gjennomsnittslønnen.

Det er et viktig prinsipp i det norske arbeidslivet at den konkurransutsatte industrien skal danne normen for de øvrige oppgjørene. De såkalte frontfagspartene, Fellesforbundet og Norsk Industri, ble enige om et lønnsoppgjør med en total ramme på 1,70 prosent i 2020. Arbeidsgiversiden i bussbransjen har tilbudt arbeidstakerorganisasjonene den samme økonomiske rammen ved årets oppgjør.

Bussen bidrar til miljøvennlig mobilitet i samfunnet

- Bussen er arbeidshesten i kollektivtrafikken, mer enn 6 av 10 kollektivreiser i 2019 var med buss, ifølge SSB.
- I byområdene bidrar busstilbudet i offentlig regi til politiske mål om nullvekst i personbiltrafikken, reduserte klimagassutslipp, bedre lokal luft og mindre kø. I distriktene er trygg mobilitet, spesielt til grupper uten egen bil, viktig.
- Markedsbaserte ekspressbusser, flybusser og turbusser finansieres av kun av passasjerinntekter. Tilbudet bidrar til høy kollektivandel, god mobilitet og beredskap i hele Norge.
- Rekordmange reiste kollektivt i 2019. Myndighetenes restriksjoner og råd i forbindelse med den pågående koronapandemien, samt smittefrykt blant passasjerene og hjemmekontor har medført kraftig nedgang i antall bussreiser i 2020.

---

¹ Beregningen av grunnlønn for nyutdannede bussjåførere (utenom Oslo og Akershus) er hentet fra [denne lønnstabellen](#) publisert på Yrkestrafikkforbundets nettside.